

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 7CoP/2/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4321203789
Dátum vydania rozhodnutia: 07. 02. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Lenka Halmešová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2022:4321203789.1

Uznesenie

Krajský súd v Nitre, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Lenky Halmešovej a sudkýň JUDr. Eriky Madarászovej a JUDr. Marty Polyákovej, vo veci starostlivosti o maloletého Q. E., nar. XX.XX.XXXX, bytom u matky, v konaní zastúpený Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Levice, z rodičov: matky - G. S., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom V. XX, I., zastúpená Mgr. Renátou Mészáros, advokátkou so sídlom Nám. Hrdinov č.7 - 8, Levice a otca - Q. E., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom R. XXX, o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu; o návrhu otca na nariadenie neodkladného opatrenia, o odvolaní matky proti uzneseniu Okresného súdu Levice č.k. 10P/150/2021-50 zo dňa 22. novembra 2021, takto

rozhodol:

Odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie m e n í tak, že návrh otca na nariadenie neodkladného opatrenia z a m i e t a.

odôvodnenie:

1.1 Napadnutým uznesením súd prvej inštancie rozhodol, že maloletý Q. E., nar. XX.XX.XXXX sa dočasne odovzdáva do osobnej starostlivosti otcovi. Matku zaviazal prispievať na výživu mal. Q., nar. XX.XX.XXXX sumou 30 eur mesačne, ktoré výživné je povinný platiť vždy do 15 - teho dňa toho - ktorého mesiaca vopred k rukám otca. Neodkladné opatrenie bude trvať do právoplatného skončenia konania vedeného pod spisovou značkou 10P/150/2021. Po právnej stránke svoje rozhodnutie odôvodnil § 111 písm. b) CMP, § 324 ods. 1, § 329 ods. 1 veta prvá, § 329 ods. 2 CSP, § 2 ods. 1 veta prvá, § 360 ods. 1 CMP, § 325 ods. 1, § 328 ods. 1, § 330 ods. 1, § 331 ods. 2, § 332 ods. 1 CSP, § 366 CMP, § 28 Zákona o rodine, čl. 24 Charty základných práv Európskej únie, č. 41 ods. 4 Ústavy SR, č. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa, § 28 ods. 2 Zákona o rodine, čl. 18 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa, § 28 ods. 2, § 25 ods. 1, 2,3,4,5 Zákona o rodine. Poukázal na obsah návrhu otca maloletého dieťaťa, ktorý žiadal zveriť maloletého do jeho osobnej starostlivosti a zaviazat' matku prispievať primeraným výživným. Spolu s návrhom na začatie konania žiadal, aby súd vo veci nariadil neodkladné opatrenie tak, že dočasne zverí maloletého Q. do osobnej starostlivosti otca. Svoj návrh na nariadenie neodkladného opatrenia odôvodnil tým, že matka zanedbáva vzdelanie maloletého, ktorý aktuálne navštevuje druhý ročník ZŠ v I.. Matka maloletého do školy neposiela, chce ho vzdelávať doma i keď nemá pedagogické vzdelanie. Podľa vyjadrenia triednej pani učiteľky, Q. nemá vedomosti, ktoré zodpovedajú vedomostiam druháka, vôbec nemá zvládnuté učivo prvého ročníka, nevie čítať, nevie písať písaným písmom. Matka ho vedome podporuje v tom, že maloletý nemusí chodiť do školy, čím zanedbáva mravnú výchovu maloletého a ohrozuje jeho sociálny a psychologický vývin. Otec má obavu, že jeho syn z dôvodu zanedbania vzdelávania bude mať veľké problémy v oblasti socializácie. Uviedol, že má s maloletým vytvorený normálny vzťah, maloletý ho rešpektuje, trávajú spolu každý víkend. Poukázal na to, že čím dlhšie bude syn v starostlivosti matky, tým horšia bude jeho aklimatizácia v škole, nakoľko momentálne vôbec nemá vytvorené žiadne návyky a bude pre neho ťažšie nabehnúť na normálny školský systém.

1.2 Z oznámenia Základnej školy I. súd prvej inštancie zistil, že maloletý prišiel do ZŠ I. v septembri roka 2021, pričom v septembri absolvoval v škole adaptačné obdobie, aby pomaly mohol prejsť na systém ZŠ I. Po preverení schopností maloletého bolo zistené, že maloletý nemá učivo 1.ročníka vôbec

zvládnuté, školské návyky nemá skoro žiadne, na hodinách sa nudí, nemá záujem o školu. Vedomosti maloletého Q. nezodpovedajú žiakovi druhého ročníka (písať nevie, len veľkým tlačným písmom a len jednoduchšie slová; čítať ho triedna učiteľka nepočula). Dochádzka do školy nie je pravidelná, maloletý mal ku dňu 26.10.2021 vymeškaných 24 dní, všetky hodiny ospravedlnené matkou. Dôvodom vymeškaných hodín je údajne zdravotný stav maloletého. Maloletý do školy takmer vôbec nechodil a v súčasnosti ani nechodí.

1.3 Súd prvej inštancie dospel k záveru, že v danej veci vznikla potreba vo veci nariadiť neodkladné opatrenie a návrh otca na jeho nariadenie je dôvodný a dočasne rozhodol o odovzdaní maloletého do osobnej starostlivosti otca. Pri vykonaní šetrenia rodinných a bytových pomerov bolo preukázané, že otec má vytvorené vhodné podmienky pre starostlivosť o maloletého. Poukázal na to, že zároveň bolo v konaní riadne preukázané, že matka vzdelávanie maloletého nezabezpečuje a sama sa vyjadřila, že jej nevyhovuje, aby maloletý chodil do školy, chce ho vzdelávať doma aj napriek tomu, že škola, ktorú maloletý navštevuje, takúto formu vzdelávania neumožňuje. Matka presvedčená o nevyhnutnosti domáceho vzdelávania potvrdzovala aktuálnym zdravotným stavom maloletého, ktorý by podľa názoru matky nezvládol riadne denné štúdium v škole a svoje tvrdenia podložila správou zo psychologického vyšetrenia, ktorá však bola vyhotovená ešte pred rokom a nemožno teda jej riadnu výpovednú hodnotu brať do úvahy. Súd považoval za nevyhnutné, aby rodičia zabezpečovali okrem iných podstatných náležitostí i riadne štúdium maloletého dieťaťa, ktoré je pre komplexný vývoj maloletého dieťaťa nevyhnutné. Riadne vzdelávanie ovplyvňuje tvorbu hodnôt u každého jedinca, je potrebné si uvedomiť, že vzdelávanie je v živote každého jedinca nevyhnutné a preto je aj štátom zavedená povinná školská dochádzka. V prípade nerešpektovania povinnej školskej dochádzky dochádza k porušovaniu záujmu chráneného zákonom a osoba, ktorá takýto záujem porušuje, môže byť následne sankcionovaná. Súd zdôraznil, že každé dieťa má právo mať prístup k vzdelávaniu a toto jeho právo mu nemôže byť ubierané alebo ohrozované a najmä nie zo strany jeho vlastného rodiča, ktorý mu v konečnom dôsledku takýmto správaním ubližuje. Poukázal na skutočnosť, že matka síce ku dňu 28.10.2021 vyhotovila žiadosť o povolenie individuálneho vzdelávania, ale túto žiadosť adresovala škole, ktorej žiakom zatiaľ maloletý nie je a táto žiadosť nebola doposiaľ ani schválená. Navyše túto žiadosť matka riešila až následne po tom, ako otec podal návrh na zmenu úpravy rodičovských práv a povinností a možno teda konanie matky považovať za účelové a nie sledujúce ozajstný záujem maloletého zabezpečiť mu adekvátne vzdelávanie. V konaní mal súd za dostatočne preukázané, že otec bude vedieť zabezpečiť adekvátnu starostlivosť o maloletého ako ju zabezpečovala aj matka s tým rozdielom, že bude dbať aj na riadne vzdelávanie maloletého ako ďalšiu z nevyhnutných náležitostí pri riadnej výchove maloletého dieťaťa.

1.4 Pri určení vyživovacej povinnosti matky mal súd prvej inštancie predbežne preukázaný príjem matky (ilustráciou cestou Sociálne poisťovne a zo šetrenia pomerov v domácnosti matky), ktorá pracuje ako SZČO (výrobou olejov si dokáže zarobiť približne 500 eur mesačne), poberá rodičovský príspevok na ďalšie maloleté dieťa. Matka s maloletým Marekom a s maloletou dcérou žijú v spoločnej domácnosti, výdavky na bývanie činia 300,- eur mesačne (tieto zahŕňajú energie, telefón, internet a životnú poisťku). S poukazom na vyššie uvedené skutočnosti, vychádzajúc z odôvodnených potrieb maloletého a príjmov matky, súd predbežne určil výživné zo strany matky na maloletého Q. v sume 30 € mesačne, ktoré je matka povinná uhrádzať k rukám otca vždy k 15. dňu v mesiaci vopred, pričom konečná výška výživného bude upravená až v rozhodnutí vo veci samej. Pri určovaní konkrétnej výšky výživného nariadením neodkladného opatrenia je potrebné určiť naozaj iba nevyhnutné výživné. Pri rozhodovaní súdu vo veci samej bude výška výživného opätovne posudzovaná, nateraz súd určil iba sumu, ktorú považuje za nevyhnutnú na hradenie výživného zo strany matky, pričom jej aktuálny príjem jej umožňuje danú sumu hradiť.

2. Proti tomuto uzneseniu podala písomne v zákonnej lehote odvolanie matka, ktorá navrhla, aby odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie zmenil a návrh na vydanie neodkladného opatrenia zamietol, eventuálne napadnuté uznesenie zrušil a vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Vo svojom odvolaní uviedla, že Q. vychováva v zhodne so svojím presvedčením, že dieťa je slobodná bytosť, ktorá empaticky vie, čo je pre ňu správne. Otázku vzdelávania nezanedbáva, dieťa aj podľa posudkov PaedDr. Gelányiovej potrebuje individuálny prístup. Hoci mala matka záujem syna zaradiť do bežnej školskej dochádzky, tento spôsob výučby sa u Q. neosvedčil. Preto aj začala riešiť individuálnu formu vzdelávania. Keďže s tým otec syna nesúhlasil, musela podať na Okresnom súde Levice žalobu o nahradenie súhlasu rodiča, ktoré konanie je vedené pod sp. zn. 17P/155/2021. Matka vo svojom odvolaní poukázala na ust. Dohovoru o právach dieťaťa čl. 3, v ktorom je uvedené, že záujem dieťaťa ako prvoradé hľadisko pri akejkolvek činnosti týkajúcej sa detí reflektuje skutočnosť, že akokoľvek možno považovať za prirodzené a žiaduce, aby dieťa bolo vychovávané svojimi rodičmi, nedá sa odhliadnuť od toho, že aj dieťa samé je bytosťou jedinečnou, obdarenou neodňateľnými,

nescudziteľnými, nepremiľateľnými a nezrušiteľnými základnými právami a slobodami, teda bytosťou, ktorej by sa malo dostať pri jej vývine to najlepšie, totiž to, aby uvedené atribúty nezostali prázdnymi slovami. Matka je toho názoru, že je jednoznačne tá osoba v živote maloletého Mareka, ktorá akosi prirodzene jeho potreby zabezpečuje.

3. K odvolaniu matky sa otec, ani kolízny opatrovník písomne nevyjadrili.

4. Krajský súd v Nitre ako súd odvolací (§ 2 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku, ďalej len „CMP“ a § 34 Civilného sporového poriadku, ďalej len „CSP“) preskúmal rozhodnutie súdu prvej inštancie, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo (§ 65, § 66 Civilného mimosporového poriadku, ďalej len „CMP“) bez nariadenia odvolacieho pojednávania a dospel k záveru, že uznesenie súdu prvej inštancie je potrebné podľa § 388 CSP zmeniť.

5. Podľa § 388 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zmení, ak nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie, ani na jeho zrušenie.

1.

2. 6. V ustanovení § 325 ods. 2 CSP je vypočítaný obsah neodkladných opatrení len príkladom, čo je vyjadrené slovom "najmä". Zákon rozlišuje dve skupiny neodkladných opatrení: a/ neodkladné opatrenia, ktorých účelom je bezodkladná úprava pomerov strán, pričom potreba takejto bezodkladnej úpravy pomerov musí byť pritom naliehavá a úprava pomerov sa nemôže vzťahovať i na čas minulý, b/ opatrenia nariadené v prípade, ak je obava, že exekúcia bude ohrozená. Pri oboch skupinách predbežných opatrení bude potrebné skúmať, či je nárok osvedčený a či je neodkladné opatrenie potrebné. Potreba úpravy pomerov musí byť bezodkladná, čo zahŕňa aj prvok naliehavosti a nevyhnutnosti. Samotný atribút bezodkladnosti však bez ďalšieho neznamená, že ide o akútny a jednorazový stav. Potreba upraviť pomery môže byť bezodkladná a pretrvávať aj po určité dlhšie časové obdobie. Súd preto nemôže danú podmienku považovať za nespĺnenú iba z toho dôvodu, že sa navrhovateľ nedomáhal ochrany prostredníctvom neodkladného opatrenia ihneď po reálnom vzniku potreby bezodkladne upraviť pomery. Rozhodujúce je výlučne kritérium splnenia uvedených podmienok v čase vydania uznesenia súdu prvej inštancie. V súvislosti s vyhodnotením potreby bezodkladne upraviť pomery musí súd nevyhnutne skúmať aj splnenie ďalších predpokladov na nariadenie neodkladného opatrenia a otázku ich osvedčenia zo strany navrhovateľov, vrátane hodnoverného osvedčenia dôvodnosti a trvania nároku, ktorému sa má poskytnúť ochrana. Pretože CMP v jeho tretej časti obsahuje len úpravu niektorých ustanovení o neodkladných a iných opatreniach súdu, keď v zmysle ustanovení § 365 až 368 CMP je možné nariadiť neodkladné opatrenie vo veciach ochrany maloletého, výživného, osobnej starostlivosti maloletého a vo veci povolenia súdu na výkon oprávnenia vo veci starostlivosti o maloletých, na neodkladné opatrenie o úprave styku rodiča s maloletým dieťaťom je potrebné aplikovať právnu úpravu ustanovení § 324 a nasl. CSP.

3.

4. 7. Odvolací súd po prejednaní veci dospel k tomu záveru, že uznesenie súdu prvej inštancie je potrebné zmeniť a návrh otca na nariadenie neodkladného opatrenia zamietnuť. Súd prvej inštancie vec nesprávne posúdil, keď dospel k záveru, že v danej veci sú splnené zákonné podmienky pre nariadenie neodkladného opatrenia vo veci dočasného zverenia maloletého dieťaťa do osobnej starostlivosti otca.

5.

6. 8. Dôvody, pre ktoré sa otec dieťaťa domáhal zverenia dieťaťa do jeho starostlivosti nespĺňajú podmienku naliehavosti úpravy pomerov medzi rodičmi maloletého dieťaťa. Z obsahu spisu vyplýva, že maloletý Q. žije s matkou a otec sa s maloletým stretáva počas víkendov. Jediným dôvodom, pre ktorý sa otec domáhal zverenia maloletého Q. do svojej osobnej starostlivosti bolo, že matka nezabezpečuje riadne školskú dochádzku syna v ZŠ I.. Je nesporné, že zo správy ZŠ v I. o plnení povinnej školskej dochádzky zo dňa 26.10.2021 vyplýva, že v čase od 2.9.2021 do 26.10.2021 má dieťa vymeškaných 24 dní, ktoré dni do 11.10.2021 boli ospravedlnené matkou a ďalšie dni by mali byť ospravedlnené od lekára pre zlý zdravotný stav dieťaťa. Matka sama vo svojom vyjadrení uznala, že maloletý syn nenavštevuje riadne základnú školu, je to však z dôvodu, že sa mu obnovili bloky - problémy so zadržiavaním stolice a pomočovaním, preto začala riešiť formu domáceho vzdelávania. Podala si žiadosť o preloženie dieťaťa do ZŠ Y. ktorá škola má v osnovách aj túto formu vzdelávania, otec jej však odmietol dať súhlas a preto musela podať na Okresnom súde Levice žalobu o nahradenie súhlasu rodiča, ktoré konanie je vedené pod sp. zn. 17P/155/2021. Uvedenú skutočnosť matka osvedčila samotnou Žiadosťou o povolenie individuálneho vzdelávania zo dňa 28.10.2021. V neposlednom rade matka predložila aj doplnok ku správe zo psychologického vyšetrenia PaeDr. Evy Gelányiovej zo dňa 27.11.2020, z ktorej vyplýva záver: „Výsledky špeciálnopedagogickej diagnostiky poukazujú na dobrú úroveň kognitívnych funkcií, oslabenia sú čiastočne prítomné v sociálnej oblasti (znížená adaptácia na školské prostredie), v emocionálnej oblasti a tiež v hygienických návykoch v zmysle nezvládania ich v inom prostredí ako

domácom.“ Je síce pravdou konštatovanie súdu prvej inštancie, že správa je spreď roka, avšak rovnako z nej vyplýva zlá sociálna adaptácia maloletého na školské prostredie, na ktorú poukazuje aj matka.

9. Odvolací súd na základe takto osvedčených skutočností dospel k záveru, že z nich nevyplýva naliehavosť potreby úpravy pomerov medzi účastníkmi konania, ktorá je podmienkou samotného nariadenia neodkladného opatrenia v zmysle § 325 ods. 1 CSP, a to zvlášť za situácie, keď prebieha aj konanie vo veci samej. Odvolací súd uvádza, že je potrebné zohľadniť, že doposiaľ to bola práve matka maloletého, ktorá zabezpečovala osobnú starostlivosť o maloletého, pričom maloletý je (aj podľa správy kolízneho opatrovníka) na matku citovo naviazaný. Bolo by preto nesprávne, aby maloletý bol v súčasnosti, aj keď len dočasne zverený do osobnej opatery otca, obzvlášť, keď má pri vynútenej zmene prostredia problémy s hygienickými návykmi. V neposlednom rade odvolací súd uvádza, že matka maloletého dieťaťa v konaní zdôvodnila svoj doterajší prístup k vzdelávaniu syna, s ktorým sa síce otec maloletého nestotožňuje, na druhej strane tieto dôvody zatiaľ neopodstatňujú zmenu výchovného prostredia u maloletého. Je nesporné, že matka má záujem o vzdelávanie syna v domácom prostredí, čo odôvodňuje zdravotnými problémami mal. Q.. Skutočnosť, aká forma vzdelávania je vhodná pre maloletého Q., neprináleží hodnotiť súdu, pretože je to v kompetencii príslušných odborníkov v rámci posúdenia zdravotného stavu dieťaťa. Odvolací súd sa preto nestotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že bolo v konaní bez pochybností osvedčené, že matka svojvoľne zanedbáva školskú dochádzku syna.

7. 10. Odvolací súd záverom dodáva, že súd vzhľadom na charakter neodkladných opatrení pred ich nariadením nemusí dodržať formálny postup určený na dokazovanie a zisťovať všetky skutočnosti potrebné pre rozhodnutie vo veci samej. Súď nemôže nariadiť neodkladné opatrenie bez osvedčenia aspoň základných skutočností, ktoré by umožnili prijať záver o dôvodnosti a trvaní nároku, ktorému sa má poskytnúť ochrana, a bez osvedčenia potreby neodkladne upraviť pomery. Pojem potreba bezodkladne upraviť pomery medzi stranami sporu je treba vykladať tak, že bez tejto úpravy vzťahov súdom, by strane sporu hrozila ťažko napravitelná ujma. Je zrejmé, že v danej veci neboli osvedčené také skutočnosti, ktoré by odôvodňovali prijať záver, že je nevyhnuté zveriť maloleté dieťa do osobnej starostlivosti otca neodkladným opatrením.

11. Je potrebné tiež poukázať na skutočnosť, že prebieha konanie vo veci samej, v ktorej súď prvej inštancie bude vykonávať riadne dokazovanie pre zistenie, či je možné návrhu otca na zverenie maloletého dieťaťa do jeho osobnej starostlivosti vyhovieť. Keďže v konaní doposiaľ nebola osvedčená naliehavosť potreby bezodkladnej úpravy pomerov, odvolací súď uznesenie súdu prvej inštancie podľa § 388 CSP zmenil tak, že návrh otca na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol.

12. Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).